

**Cultura
Popular
a les aules**

Un projecte de l'institut La Romànica

Centre: Institut La Romànica
Població: Barberà del Vallès
Responsable: Adrián Ortiz Mera

Índex de continguts

Preàmbul	3
Introducció	3
Antecedents del projecte	5
Cultura Popular a les aules: el projecte	7
Objectius	7
Objectius Generals	8
Objectius Específics	8
Unitat Didàctica	9
Exemple de taula de dimensions i competències	10
Exemple de rúbrica d'avaluació	10
Exemple de l'apartat de recursos necessaris	10
Aspectes a valorar del projecte	10
Originalitat i potencial	11
Treball per competències. Treballem amb valors.	12
Transferibilitat i sostenibilitat	13
Indicadors de progrés i d'avaluació	17
Facilitat d'aplicació al centre educatiu	17
Conclusions	18

Preàmbul

Hi ha moltes dites populars, en diferents parts del món, que venen a dir que una imatge pot explicar i fer sentir molt més que mil paraules. En aquest cas, i abans de continuar amb el document, us esperonem a veure el següent vídeo, publicat el 31 de gener de 2022, per conèixer de primera mà el projecte de Cultura Popular a les aules, a través d'imatges, vídeos i entrevistes.

- <https://drive.google.com/drive/folders/1jD4xCkn4gUYuWGMCHmTOj2DMiQ3pwPZR?usp=sharing>

Introducció

Tanquem els ulls, pensem en festa major. Transportem-nos a davant de la plaça de la vila, a davant de la plaça de l'ajuntament i pensem en el que ens transmet quan veiem les danses entrant a plaça, els castells muntant, els gegants ballant... Aquests valors són els que volem transmetre al nostre alumnat. Aquest projecte vol portar aquesta sensació a les nostres aules.

El dret a la cultura és part fonamental dels drets humans. Essent recollit en diferents tractats i convenis nacionals i internacionals, cal destacar l'article 27 de la Declaració Universal dels Drets Humans el qual indica que: 1.- Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic. 2.- Tota persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les produccions científiques, literàries o artístiques de què sigui autor.

La mateixa Unió Europea, a través de les seves institucions i estaments, fa anys que recomanen als estats que la conformen una disposició en matèria d'educació i cultura que va en la línia de conscienciació de les expressions culturals.

La cultura popular s'entén com l'acumulació de diverses manifestacions culturals tals com la música, la literatura, l'art, la dansa, etc. que són consumides pel públic més ampli i heterogeni possible. Una de les seves característiques bàsiques és que per accedir a ella i gaudir-la no es requereix cap [o se'n requereix ben poca] preparació formal o acadèmica.

Originàriament, s'estengué l'ús d'aquest concepte al segle XIX, feia referència a formes de cultura tradicionalment atribuïdes a les classes socials més desfavorides en contraposició amb la considerada cultura d'elits o cultura "oficial". Avui dia, però, el concepte de cultura popular és vinculat al folklore i les tradicions locals o regionals, en contraposició a una cultura global o internacionalitzada, més homogeneïtzada i típica del món 2.0 o el món digital del segle XXI.

A Catalunya, el concepte de cultura popular és arrelat a la societat essent una de les regions del món amb més densitat d'associacions i entitats culturals per població. De fet, el govern de la Generalitat de Catalunya és dels pocs governs del món, si no l'únic, que dota la cultura popular amb una Direcció General -o equivalents homologables- dins del seu organigrama o estructura organitzativa la qual treballa exclusivament per aquest fet o expressions de la societat.

Antecedents del projecte

El projecte cultural de l'Institut La Romànica comença a caminar durant el curs 2017-2018 de la mà del docent Adrián Ortiz Mera. El que s'enceta com un petit tastet al Nadal de Ball de Bastons, Tabals (Ball de diables) i Gegants i Capgrossos, acabaria esdevenint el mateix curs, durant el segon trimestre, en la confecció de tres capgrossos a Visual i Plàstica amb la col·laboració del professor responsable de l'optativa a 4t d'ESO, a la vegada que es fa Ball de Bastons dins de l'assignatura de Tecnologia a 1r d'ESO i hores de tutoria d'aquest nivell que el docent utilitzava per introduir l'alumnat voluntari en aquesta dansa. Tot plegat acabarà esdevenint en una mostra cultural, amb la participació d'entitats de la població, en la celebració del Sant Jordi. Com a resultat de l'acollida per part de l'alumnat participant, aquest acabaria participant en la Trobada d'Escoles Bastoneres de Sabadell [horari lectiu] i a la Trobada Bastonera Infantil de Catalunya que es duria a terme a Salou en horari de cap de setmana.

D'ençà d'aquest curs escolar, el projecte es va transformant i agafa cos, esdevenint un dels projectes transversals i que més es potencien al centre. Més de quatre anys després, l'Institut La Romànica promou la Cultura Popular a les aules a través d'una assignatura comuna a tot 1r d'ESO, essent l'únic institut de secundària de Catalunya que implementa un projecte cultural d'aquestes dimensions i característiques. De fet, el centre es convertí un referent ja no educatiu sinó també cultural durant els mesos on la cultura del país fou pràcticament inexistent a conseqüència de la gestió de la COVID19. Mentre que totes les entitats i associacions culturals del país, seguint la normativa vigent, aturaven la seva activitat, en Barberà del Vallès s'incrementaven les hores de cultura popular. Tot plegat per l'impuls d'aquest projecte que, en fer-se com

a projecte educatiu i seguint la normativa corresponent, va convertir l'Institut La Romànica en una espècie de baluard de la cultura popular¹ del país. Aquest fet no va fer sinó incrementar la convicció de la necessitat d'un projecte com el presentat en aquest document, reafirmant-nos en el nostre compromís amb una educació en valors, integradora, inclusiva, competencial i que treballi, ara més que mai, en aspectes com la gestió emocional la qual ha estat una de les més afectades arran de la COVID19.

Per últim, cal destacar el paper que ha jugat l'Institut La Romànica, i més concretament projecte de Cultura Popular a les aules, per dinamitzar no només el centre educatiu sinó el teixit cultural del municipi de Barberà del Vallès. Aquest, fou impulsor de la recuperació del seguici cultural i festiu de la ciutat, essent responsable de l'acte central de cultura popular de la Festa Major 2021. Precisament en aquest esdeveniment, es va presentar formalment a la ciutat la Colla Bastonera Les Romanes (en actiu des de l'any 2018), el Ball de Pastorets de Barberà del Vallès i el Ball de Panderos de Barberà del Vallès. Tots tres elements formats per alumnes del centre i dotats del seu propi vestuari i material, proporcionat a través del centre educatiu, l'AFA de l'institut i l'administració local (ajuntament) i nacional (Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya). A més, altres alumnes del centre van ser presents, com a col·laboradors i/o responsables, en diferents elements de la imatgeria festiva de la ciutat.

¹ Hernández, A. (2020). «Els centres educatius que fan ball de bastons i panderos són els baluards de la cultura popular i la mantenen viva». Revista NacióSabadell-NacióDigital.

Cultura Popular a les aules: el projecte

Si bé en cursos anteriors, la cultura popular era una assignatura opcional a 1r i 2n d'ESO, amb una forquilla de tres classes entre tots dos cursos, actualment implementem el projecte com una assignatura comuna a tot el nivell de 1r d'ESO. D'aquesta forma, les sis/set classes (en funció del curs) d'aquest nivell, cursen una hora setmanal dedicada a la cultura popular.

I per què aquest nivell i de forma comuna? Responem aquesta pregunta amb les paraules de la directora del centre, Carme Aragón Caceres el curs 2020-2021: “vam estar parlant molt des del confinament que podíem fer amb la cultura popular perquè teníem molt clar que no la volíem deixar perdre. I se'ns va encendre la bombeta. Era la millor opció per fer l'acollida a l'alumnat de primer. L'alumnat de primer que arriba nou al centre, que arriba amb por, amb desconfiança... ho vam tenir claríssim i crec que ha estat un èxit. [...] Jo crec que hi ha una altra part molt important que és la vinculació que també es realitza des de el centre amb l'entorn més proper que és la localitat de Barbera del Vallès; que fa que hi hagi una relació també amb la cultura popular del poble i estableix vincles de l'alumnat dins d'un espai de lleure també.”

Això no treu, però, que estem en constant revisió i ja es planteja la possibilitat de fer una continuïtat del projecte també al curs de 2n d'ESO. Tot plegat amb una oferta complementària, realitzada a través d'espais com són tutoria o projectes transversals entre departaments i àmbits, en la qual la cultura popular és quelcom que també es treballa a la totalitat de cursos d'ESO, així com en l'oferta educativa postobligatòria. De fet, aquesta oferta complementària també inclou que el nostre centre aculli, diverses tardes a la setmana, fora de l'horari lectiu, propostes de cultura popular impulsades des de l'institut obertes a tots els públics no només del centre (alumnat, professorat, PAS i AFA) sinó del municipi i societat en general.

Objectius

Objectius Generals

1. Estimular l'associacionisme i la participació a través de la cultura popular.
2. Fomentar la participació de l'alumnat al centre educatiu.
3. Afavorir la cohesió social entre les i els joves participants.
4. Posar en valor la cultura popular en el context educatiu i el seu marc curricular.
5. Treballar en valors, basats entre altres, en la igualtat, la no-discriminació, el treball cooperatiu i en equip, el debat grupal, i el respecte.
6. Conèixer les diferents branques o expressions de la cultura popular catalana.
7. Conèixer i intercanviar experiències amb altres col·lectius del territori.
8. Adquirir coneixements sobre la cultura popular i els balls del poble.

Objectius Específics

1. Conèixer les característiques [teòriques i pràctiques] de cadascuna de les expressions culturals que s'imparteixen al llarg del curs, com són: Ball de Bastons, Ball de Pastorets, Ball de Panderos, Ball de Faixes, Ball de Gitanes de la Catalunya Nova, Ball de Gitanes del Vallès, Imatgeria festiva (capgrossos, gegants i bèsties), construccions humanes, etc.
2. Elaborar diferents estudis sobre determinades entitats o col·lectius, o festivitats, que estan estretament relacionades amb l'assignatura.
3. Confeccionar coreografies pròpies que formaran part del patrimoni immaterial del centre educatiu i de la població en qüestió.
4. Recuperació de balls desapareguts del municipi, com el seu Ball de Gitanes.
5. Gestió de les danses del seguici popular de Barberà del Vallès.
6. Fer una mostra-actuació del que s'aprèn a cada trimestre, coincidint amb diferents festivitats ja previstes al calendari escolar, inclosa la Festa Major de Barberà del Vallès, el primer cap de setmana de juliol (fora del curs escolar).
7. Participació en La Marató de TV3, entre altres propostes, recaptant diners per una causa solidària.

Unitat Didàctica

Cadascuna de les propostes que conté el projecte de Cultura Popular a les aules compta amb la seva unitat didàctica en la qual consten els següents apartats:

- Títol, curs i descripció.
- Dimensions i competències treballades de cadascun dels àmbits.
- Rúbrica d'avaluació amb objectius d'aprenentatge, criteris d'avaluació i indicadors establerts per la gradació de nivells marcat pel Departament d'Educació.
- Metodologia i gestió de l'aula.
- Mesures d'atenció a la diversitat.
- Temporització.
- Instruments d'avaluació i qualificació.
- Recursos necessaris.

De forma complementària, les unitats didàctiques tenen tota una sèrie de materials per afavorir el treball d'investigació sobre la branca de cultura popular treballada. En aquest sentit, es tenen en compte les iniciatives existents més enllà de l'àmbit educatiu que ofereix el teixit cultural al nostre abast. Aquest fet ens permet proporcionar al nostre alumnat tot d'iniciatives com la participació en concursos o mostres arreu no només del territori català sinó també del món. Com a resultat del procés esmentat, a tall d'exemple, part del nostre alumnat va representar el setembre de 2021 la cultura popular de Catalunya en un esdeveniment internacional a Itàlia.

Exemple de taula de dimensions i competències

Dimensions i competències bàsiques de l'àmbit de cultura i valors		Dimensions i competències bàsiques de l'àmbit personal i social	
Dimensió personal	Competència 1. Actuar amb autonomia en la presa de decisions i ser responsable dels propis actes	Dimensió autoconeixement	Competència 1. Prendre consciència d'un mateix i implicar-se en el procés de creixement personal
	Competència 3. Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i per consolidar el pensament propi		
Dimensió interpersonal	Competència 5. Mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opinions i creences	Dimensió aprendre a aprendre	Competència 2. Conèixer i posar en pràctica estratègies i hàbits que intervien en el propi aprenentatge
	Competència 6. Aplicar el diàleg i exercitar totes les habilitats que comporta, especialment per a la solució de conflictes interpersonals i per projectar la cultura de la pau		Competència 3. Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida
Dimensió sociocultural	Competència 7. Comprendre i valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat	Dimensió participació	Competència 4. Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable
	Competència 9. Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva		
	Competència 10. Realitzar activitats de participació i de col·laboració que promoguin actituds de compromís i democràtiques		

Exemple de rúbrica d'avaluació

Objectius d'aprenentatge <i>En finalitzar la seqüència didàctica, els estudiants han de ser capaços de ...</i>	Criteris d'avaluació <i>En finalitzar la seqüència didàctica, sabem que l'alumne/a ha assolit els objectius si és capaç de ...</i>	Indicadors <i>En què es veu que el criteri d'avaluació es compleix i en què</i>			
		Nivell 1 (AS)	Nivell 2 (AN)	Nivell 3 (AE)	% de l'avaluació
Saber picar el pandero al ritme de la música i moure els peus de forma sincronitzada	Determinar quin ritme del pandero s'adequa a la música, executar-lo i incorporar el moviment de peus corresponent	Sap picar el ritme del pandero sense incorporar la coreografia dels diferents balls	Sap picar el ritme del pandero i moure els peus sense incorporar la coreografia dels diferents balls	Sap picar el ritme del pandero i moure els peus incorporant la coreografies dels diferents balls	15
Desenvolupar el ball de la creu	Executar correctament totes les parts del ball de la creu	Sap fer la introducció del ball i la primera part de la coreografia	Sap fer les tres parts de la coreografia (introducció, enrere/davant i avançar) però no acaba d'enllaçar les diferents parts	Sap fer les tres parts de la coreografia (introducció, enrere/davant i avançar) enllaçant-les entre elles	15
Desenvolupar el ball del quadrat	Executar correctament totes les parts del ball del quadrat	Sap fer la introducció i la primera part de la coreografia a lloc	Sap fer la introducció, la part estàtica i el quadrat però no enllaça les diferents parts	Sap fer la introducció, la part estàtica i el quadrat enllaçant les diferents parts	15
Desenvolupar el ball dels platerets	Executar correctament totes les parts del ball dels platerets	Sap fer la introducció i la primera part de la coreografia a lloc	Sap fer les diferents parts del ball de forma separada	Sap fer les diferents parts del ball enllaçades entre elles	15
Identificar les cançons amb el ball o coreografia corresponent	Sap identificar les peces musicals i executar les coreografies corresponents	Sap diferenciar si la cançó s'empra per les coreografies del Ball de Panderos	Sap identificar i relacionar la peça musical amb la coreografia però comet errors en el procés	Sap identificar i relacionar a la perfecció les diferents peces musicals amb les seves coreografies	10
Compartir idees, raonaments i coneixements amb els i les companys, enfocats tant al procés creatiu com a la resolució de problemes relacionats amb l'execució del Ball de Panderos	Saber expressar-se de forma raonada davant del grup per tal d'explicar les coreografies apreses o proposar modificacions per aprendre i entendre millor el Ball de Panderos	Sap explicar els diferents passos del Ball de Panderos però sense emprar el llenguatge corresponent i sense proposar propostes d'aprenentatge	Sap explicar els diferents passos del Ball de Panderos emprant el llenguatge corresponent però sense proposar propostes d'aprenentatge	Sap explicar els diferents passos del Ball de Panderos amb el llenguatge corresponent i amb propostes d'aprenentatge	15
Indicar les diferents parts d'un ball a la resta del grup durant l'execució	Saber indicar les diferents parts del ball corresponent mentre s'està ballant (Indicar els passos en directe)	Sap indicar el principi i el final de la coreografia	Sap indicar les diferents parts de la coreografia però amb dificultats (oblidar-se parts, no indicar-ho a temps, etc.)	Sap indicar les diferents parts de la coreografia a temps i de forma efectiva	15

Exemple de l'apartat de recursos necessaris

Recursos
Adquisició d'un pandero per estudiant a 13,95 + IVA a la botiga Tok-Tok Música al Carrer d'Amàlia Soler, 41 de Vilafranca del Penedès.

Aspectes a valorar del projecte

Originalitat i potencial

La cultura popular dins dels centres educatius és quelcom que fa anys i dècades que es fa [sobretot a primària] però es fa de forma puntual, a través normalment d'assignatures com educació física o música, i majoritàriament amb l'objectiu de fer una petita mostra per alguna festivitat però sense anar més enllà.

El que nosaltres proposem fa un pas gegant endavant, dotant al centre d'un espai fix on s'empra la cultura popular com una eina educativa i transformadora de la nostra societat i particularment del nostre alumnat. Tot plegat per preparar al nostre alumnat per sortir de les aules i fer un retorn social i humà al mateix municipi el qual se'n veu beneficiat d'aquesta iniciativa. No trobem a cap altre centre educatiu a tota Catalunya en el qual es treballi un projecte d'aquestes característiques, on durant tot el curs diferents nivells treballen diverses disciplines del patrimoni cultural del nostre entorn [Catalunya]. Aquest fet, doncs, situa a l'Institut La Romànica com a capdavanter i pioner en aquests termes de gestió cultural i del patrimoni immaterial com a recurs educatiu dins les aules.

D'altra banda, igual que l'educació se'n veu beneficiada de la cultura, la cultura i la societat també se'n veu beneficiada d'aquest treball. Apropem la tradició a les noves generacions, propiciant que la facin seva i ajudant a assegurar i apuntalar la seva continuïtat a tot el territori. Així doncs, tornem a veure com hi ha un retorn positiu que supera i sobresurt de les parets o els espais del mateix centre educatiu.

Treball per competències. Treballem amb valors.

Fa anys que el Departament d'Educació indica les línies metodològiques i avaluatives basades en un sistema competencial, tot atenent a les noves necessitats que té el nostre alumnat i la societat en general. El currículum de secundària està dividit en diferents àmbits els quals tots podrien arribar a ser treballats mitjançant la cultura popular. Diferents àmbits del nostre centre acaben implicats en diverses propostes sobre cultura popular al llarg del curs. Sense anar més lluny, i a tall d'exemple, l'àmbit matemàtic incorpora problemes i situacions quotidianes que tenen a veure amb la cultura popular realitzada al centre, mentre que l'àmbit lingüístic impulsa diferents iniciatives on l'alumnat s'ha d'expressar, de forma escrita i/o oral, tot a partir de supòsits diversos on la cultura popular hi és present. Tot plegat sense esmentar la infinitat de sinergies creades amb els àmbits social, artístic i d'educació física. D'altra banda, només amb l'assignatura que proposem treballem tots els àmbits transversals tals com: cultura i valors, digital i personal i social.

Pel que fa a l'àmbit de cultura i valors, a través del debat [en grup] i les activitats que es fan dins i fora del centre, tot analitzant l'entorn en el qual ens trobem, acabem treballant -de forma directa o indirecta- les següents competències:

- C. 1. Actuar amb autonomia en la presa de decisions i ser responsable dels propis actes
- C. 3. Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i per consolidar el pensament propi
- C. 5. Mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opcions i creences
- C. 6. Aplicar el diàleg i exercitar totes les habilitats que comporta, especialment per a la solució de conflictes interpersonals i per propiciar la cultura de la pau
- C. 7. Comprendre i valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat
- C. 9. Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva
- C. 10. Realitzar activitats de participació i de col·laboració que promoguin actituds de compromís i democràtiques

Si analitzem l'àmbit personal i social, veiem clarament que totes les competències són treballades de forma exhaustiva i constant, tals com:

- C. 1. Prendre consciència d'un mateix i implicar-se en el procés de creixement personal
- C. 2. Conèixer i posar en pràctica estratègies i hàbits que intervenen en el propi aprenentatge
- C. 3. Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida
- C. 4. Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable

Per últim, a través de treballs i propostes [de vegades part de l'assignatura i d'altres de forma opcional/voluntària] acabem treballant les següents competències de l'àmbit digital:

- C. 1. Seleccionar, configurar i programar dispositius digitals segons les tasques a realitzar
- C. 2. Utilitzar les aplicacions d'edició de textos, presentacions multimèdia i tractament de dades numèriques per a la producció de documents digitals
- C. 3. Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals
- C. 4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals
- C. 5. Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals
- C. 7. Participar en entorns de comunicació interpersonal i publicacions virtuals per compartir informació
- C. 8. Realitzar activitats en grup tot utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu
- C. 9. Realitzar accions de ciutadania i de desenvolupament personal, tot utilitzant els recursos digitals propis de la societat actual

Transferibilitat i sostenibilitat

En tot moment, des d'un principi, s'ha plantejat i construït aquest projecte i aquesta assignatura concretament per a ser transferida i exportada a altres centres. Cada material i cada unitat didàctica, així com la programació anual -en constant revisió i procés de millora-, ha estat redactada i preparada per poder-se portar a altres centres sense la necessitat que aquests tinguin cap mena d'experiència prèvia en termes de cultura popular. De fet, la metodologia emprada i els resultats obtinguts, ja ens han portat a reunir-nos amb la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural [Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya] i plantejar les línies estratègiques d'acció perquè sigui un projecte a implementar a altres indrets del territori. De fet, a finals de l'any 2021, i com a fruit d'aquest potencial i aquesta necessitat, es constitueix una nova associació l'objectiu de la qual és i serà la difusió en el món educatiu de la cultura popular i tradicional de Catalunya. En aquest sentit, l'estiu del 2022 hi haurà un curs de formació d'estiu per a docents [homologable i reconegut pel Departament d'Educació] el qual s'impartirà a la Universitat Autònoma de Barcelona i que durà el títol de Cultura Popular a les aules. Aquest mateix curs, de 30 hores, podria ser impartit també en altres universitats catalanes aquest mateix any 2022. De forma paral·lela, però, el nostre centre ha anat a altres indrets de Catalunya per explicar i exportar el projecte en qüestió. Fruit d'aquest procés, ha dut a un total d'una quinzena de centres (de primària i secundària) a començar implementar diferents propostes per emprar la cultura popular com a eina educativa dins dels seus projectes de centre.

No només parlem de tota la part documental i tutorial ja confeccionada sinó que l'altre obstacle que trobem normalment que és l'aportació econòmica o la logística de trobar el material necessari també està resolta en el mateix projecte. La documentació que s'ha redactat i que serà tractada, entre altres, per l'associació esmentada, el Departament de Cultura i la resta de centres educatius interessats ja té un apartat econòmic en el qual es detallen les diferents inversions que s'han de realitzar en funció de les branques de la cultura popular que es decideixi fer. De la mateixa manera, també surt on s'ha d'anar a comprar perquè el material respecti al màxim la relació entre qualitat-preu.

De la mateixa forma, un cop feta la primera inversió, el projecte té gairebé cost zero si es cuida correctament el material i no va més enllà d'adquirir o reparar part d'aquest que es pugui anar deteriorant amb el pas del temps. Aquest fet, sumat a la possible implicació d'actors educatius i socials del municipi com podria ser l'AFA del mateix centre o l'Ajuntament -a través de les àrees d'ensenyament, cultura, joventut o participació ciutadana- afavoreixen la implementació del projecte sense que aquest pugui discriminar en cap moment a cap estudiant per les seves condicions econòmiques. L'existència de l'associació també permetrà, amb la col·laboració de les administracions, poder dotar del material necessari aquells centres amb recursos econòmics més limitats. A més, cal afegir que, un cop encetat el projecte, la seva reproducció i millora en cursos posteriors és encara més àgil i ens porta a destacar que la iniciativa és sostenible tant en el temps com en termes de recursos econòmics i logístics.

De forma molt resumida, cal destacar també que la proposta que aquí plantejem és de zero emissions i que no implica cap impacte negatiu en el medi ambient i entorn. No implica un consum d'energia ni d'emissions, a la vegada que promou la inclusió social i la contractació de serveis locals o de proximitat. Així doncs, podem afirmar també la seva sostenibilitat ambiental i social.

Per últim, i com aspecte a tenir en compte tant en termes de transferibilitat com d'originalitat i potencial, en el curs 2021-2022 l'Institut La Romànica ha iniciat un projecte de col·laboració amb escoles de primària del municipi el qual té com a objectiu facilitar que l'alumnat de sisè, qui encetarà la seva etapa en la secundària el curs vinent, pugui conèixer el possible institut on anirà a estudiar a través d'un programa de diferents sessions on l'alumnat del centre farà de mentor. Tot plegat mitjançant la cultura popular. Un cop al mes, les diferents classes de sisè de primària de les escoles implicades visiten el nostre centre i l'alumnat de primer d'ESO mostra i ensenya, convertint-se en professores i professors, el que han après o estan aprenent sobre cultura popular, deixant-nos unes imatges a partir de les quals reflexionar i valorar positivament la iniciativa en qüestió. En definitiva, el projecte de Cultura Popular a les aules està essent emprat com una plataforma o espai en el qual es creen noves relacions i sinergies entre joves de diferents edats, facilitant així el possible traspàs entre primària i secundària de l'alumnat de sisè els i les quals ja tindran un fil conductor i de connexió amb alumnes, docents i projectes del centre.

Indicadors de progrés i d'avaluació

Cadascun dels trimestres tenen diferents objectius però també diferents etapes. Cadascuna de les etapes té la seva avaluació interna per part de l'equip docent implicat. A cada final de trimestre, hi ha una avaluació per part de l'alumnat tant en termes individuals com en grup, pel que fa a l'assignatura i al procés de cadascun dels companys i companyes. Amb tot el que es recull de les opinions de l'alumnat i de les notes del professorat, elaborem propostes de millora i modifiquem el projecte per adaptar-lo a uns millors resultats. A més, empren indicadors per cadascun dels objectius plantejats durant el curs, tot per avaluar el projecte en diferents direccions.

[EXEMPLE] Objectiu: Millorar la participació del centre educatiu a la població

- Indicador 1: Nombre d'actes realitzats fora del centre
- Indicador 2: % d'implicació de la comunitat educativa
- Indicador 3: Grau de satisfacció per part de l'alumnat i de les administracions locals en els diferents actes proposats.

Facilitat d'aplicació al centre educatiu

Un dels grans obstacles a l'hora d'introduir qualsevol iniciativa que s'allunya del que està establert és la possible complicació d'encabir-ho dins del marc normatiu i l'horari lectiu. El Departament d'Educació estableix la distribució horària global per matèria i curs. Fer quelcom diferent implica, en la gran majoria de casos, una feina burocràtica considerable i sense la seguretat de poder-se fer. Amb tot, nosaltres plantejem ubicar-ho dins de la franja de matèries optatives, permetent que, a través de l'autonomia de centre -reconeguda per les mateixes normatives-, poder dur-ho a terme de forma ràpida i gens complexa si hi ha voluntat per part del centre educatiu en qüestió.

Conclusions

Cultura popular a les aules té la fita final de ser més que una assignatura i ser més que un projecte puntual [des de la perspectiva de l'alumnat] per a ser un projecte transversal i motivador pel jovent, que arribi a transformar el pensament d'aquest i les interaccions que tenen amb el seu entorn. Nosaltres estem preparades i preparats i la societat creiem que també. Els resultats d'aquests quatre cursos, amb totes les activitats i propostes complementàries, avalen aquesta hipòtesi i reafirmen la nostra convicció de continuar consolidant, amplificant i exportant aquest projecte.

De forma resumida, i atesos els criteris per l'avaluació del jurat de les Bones Pràctiques i Innovació, el projecte de Cultura Popular a les aules compleix les següents característiques:

- S'implementa a diferents cursos, amb especial atenció, actualment, a 1r d'ESO. Té una implementació a tot el centre, implicant a l'alumnat, el professorat, el PAS i l'AFA. A través de les diferents propostes, tota la comunitat educativa participa de diferents formes.
- Tenim la certesa que cap altre centre educatiu té un projecte amb aquestes dimensions i especificacions.
- Té un recorregut de més de quatre anys, essent aquest el cinquè curs escolar en el qual es treballa el projecte.
- Tant el projecte com les seves unitats didàctiques tenen els seus indicadors d'avaluació, seguint les directrius establertes pel Departament d'Educació.
- Els indicadors són analitzats trimestralment i anualment amb la finalitat no només de recollir la satisfacció per part de la comunitat educativa, sinó per estudiar i comparar els resultats, tot confeccionant propostes de millora. De fet,

a cada curs s'introdueixen noves variants i mesures al projecte, cercant en tot moment l'excel·lència.

- És un projecte que va més enllà del centre i permet al nostre alumnat, i comunitat educativa en general, connectar amb el seu entorn més directe, tot establint relacions i sinergies amb diferents elements culturals del municipi i d'altres indrets i regions de Catalunya i del món. En aquest sentit, els resultats parlen per ells mateixos i veiem com els productes derivats d'aquest projecte acaben sent noves associacions o grups de cultura popular fora de l'horari lectiu els quals troben en la cultura popular una eina per a créixer com a persones, sempre tenint presents els valors inherents d'aquesta.

Per a nosaltres, i de forma més personal, aquest projecte és una joia i cada somriure aconseguit a través seu és el millor dels regals i reconeixements que podríem tenir. A través dels ulls del nostre alumnat i de les seves paraules, comprovem com aquest projecte ens està canviant a millor, per poc que sigui, el present i el futur de les nostres vides. Gràcies al projecte de Cultura Popular a les aules, la forma de relacionar-nos i de com entenem i veiem els centres educatius ha canviat de forma substancial i positiva.